

6. Про внесення зміни до Положення про Державне агентство земельних ресурсів України: Указ Президента України від 05.10.2011 р. № 965/2011 // Офіційний вісник Президента України. — 2011. — № 28. — Ст. 1105.

7. Про затвердження Положення про Державну реєстраційну службу України: Указ Президента України від 06.04.2011 р. № 401/2011 // Офіційний вісник Президента України. — 2011. — № 10. — Ст. 554.

8. Герц А. Особливості реєстрації речових прав на нерухоме майно / А. Герц // Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні: Матеріали XVIII регіональної науково-практичної конференції 26-27.01.2012 року. Львів: юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2012 р. — 436 с.

9. Олюха В. Г. Цивільно-правовий договір: поняття, функції та система / В.Г. Олюха. — Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук — К.: 2003. — 20 с.

10. Яворська О. С. Державна реєстрація прав на нерухоме майно або з чого починається власність / О.С. Яворська // Правове життя сучасної України: матер. Міжнарод. наук. конф. проф.-викл. складу (Одеса, 20-21 квітня 2012 р.). — Т. 3 / відп. за випуск. д. ю. н., проф. В. М. Дрьомін / Націон. ун-т «Одеська юридична академія». — Одеса: Фенікс, 2012. — 490 с.

УДК

О.П. Хамходера, аспірант кафедри
адміністративного і фінансового права НУ «ЮЮА»

ОСОБЛИВОСТІ ПОЗИТИВНОПРАВОВОГО ВТІЛЕННЯ ОСНОВНИХ ЗАСАД ДЕРЖАВНОГО НАГЛЯДУ (КОНТРОЛЮ) У СФЕРІ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

В даній статті висвітлюється нормативно-правове закріплення основних засад державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності. Розкриваються недоліки та суперечності понятійно-категоріального апарату; проводиться порівняльна характеристика окремих організаційних і процедурних положень, що дозволяє виявити необхідність їх оновлення в сучасних умовах. Аналізуючи динаміку правового регулювання, автор приходять до висновку про існування негативної тенденції концептуального рівня, котра перешкоджає формуванню єдиної законодавчої бази досліджуваного напрямку правозастосування.

Ключові слова: нагляд, контроль, орган, процедура, копія, примірник, адміністративне оскарження.

В данной статье освещается нормативно-правовое закрепление основных принципов государственного надзора (контроля) в сфере хозяйственной деятельности. Раскрываются недостатки и противоречия понятийно-категориального аппарата; проводится сравнительная характеристика отдельных организационных и процедурных положений, что позволяет выявить необходимость их обновления в современных условиях. Анализируя динамику правового регулирования, автор приходит к выводу о существовании негативной тенденции концептуального уровня, препятствующей формированию единой законодательной базы исследуемого направления правоприменения.

Ключевые слова: надзор, контроль, орган, процедура, копия, экземпляр, административное обжалование.

This article is about the regulatory consolidation of basic principles of the state supervision (control) in the sphere of economic activity. The author shows the shortcomings and contradictions of conceptual and categorial apparatus; the author make comparative investigation of the different characteristics of organizational and procedural provisions, which allows to identify the importance of updating them to modern conditions. Analyzing the dynamics of regulation, the author finds the existence of negative trends of the conceptual level, which prevents the formation of a unified legal framework which investigated in enforcement.

Keywords: surveillance, control, authority, procedure, copy, administrative appeal.

Постановка проблеми. Важливим етапом правового регулювання зовнішнього державного контролю та нагляду стало прийняття Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» [1] (далі – Закон) від 5 квітня 2007 року. Він закріпив загальні правила реалізації даної функції: правові та організаційні основи, принципи, статус учасників, вимоги до процедури. Було встановлено ряд прогресивних положень, серед яких: прийняття рішення на користь підконтрольного (наглядного), якщо нормативно-правовий акт припускає неоднозначне тлумачення (ч. 7 ст. 4); обов'язок посадових осіб зберігати комерційну таємницю, що стала відомою (ч. 14 ст. 4); визначення періодичності проведення планових заходів залежно від ступеня ризику здійснюваної діяльності (це дозволило раціоналізувати управлінські ресурси: зменшити перепони для безпечних видів підприємництва та більш детально зосередитись на небезпечних об'єктах); обов'язок оприлюднення інформації в мережі Інтернет (ч. 2 і 3 ст. 5); вичерпний перелік підстав проведення позапланових заходів (ч. 1 ст. 6), під час яких з'ясовуються лише ті питання, необхідність перевірки яких обумовила здійснення цих заходів та ін.

Не дивлячись на вказані позитивні аспекти, Закону властиві певні теоретичні протиріччя і недоліки правотворчої техніки. Їх системне герменевтичне пізнання задля формування пропозицій удосконалення нормативної бази стало **метою** цієї статті та призвело до наступних **результатів дослідження**.

Для початку, звернімося до категоріального апарату. Судячи із наданого в ст. 1 визначення державного нагляду (контролю), він здійснюється: центральними органами виконавчої влади (далі – ЦОВВ), їх територіальними органами, державними колегіальними органами, органами виконавчої влади АРК, органами місцевого самоврядування. Поза переліком залишилися місцеві державні адміністрації, які не входять до жодної вказаної групи. Одночасно, стаття 16 Закону України «Про місцеві державні адміністрації» [2] наділяє їх функцією контролю відносно значного кола питань (зокрема: використання та охорона земель, лісів, надр, води ...; додержання виробниками продукції стандартів, технічних умов та інших вимог, пов'язаних з її якістю та сертифікацією; додержання санітарних і ветеринарних правил, збирання, утилізація і захоронення промислових, побутових та інших відходів; додержанням правил торгівлі, законодавства про захист прав споживачів). Для прикладу, розглянемо контроль за додержанням законодавства про працю, проведення якого стосовно суб'єктів господарювання передбачено в ч. 3 ст. 19 Господарського кодексу [3]. Державна інспекція України з питань праці забезпечує реалізацію відповідного напрямку державної політики. Вона здійснює свої повноваження безпосередньо та через територіальні органи, створені в АРК, областях, містах Києві та Севастополі (див. п. 7 Положення про Державну інспекцію України з питань праці [4]). Поряд з цим, контроль за охороною праці та своєчасною і не нижче визначеного державою мінімального розміру оплатою праці, покладається на місцеві державні адміністрації пунктом 10 ст. 16 вищезазначеного закону. Своє безпосереднє втілення він знаходить в повноваженнях головних управлінь (управлінь – для районного рівня) праці та соціального захисту населення (наприклад: пп. 5 п. 4 Положення про управління праці та соціального захисту населення Коломацької районної державної адміністрації [5], пп. 5 п. 3 Положення про управління праці та соціального захисту населення Любашівської районної державної адміністрації [6]). Чи поширюються норми Закону на їх контролюючу діяльність? Виходячи із сутності та об'єктів останньої – так. Одночасно, якщо виключно

формально слідувати правовим приписам, то відповідь буде заперечна. У даній ситуації, вважаємо, дефініцію державного нагляду (контролю) необхідно доповнити такими уповноваженими органами як місцеві держадміністрації. Поки-що ж, недотримання ними вимог Закону не може розглядатися як правопорушення.

Зауважмо, первинна редакція висвітленого поняття містила відкритий перелік лідируючих суб'єктів, вказуючи на «інших органів». Це словосполучення виключене 1 липня 2010 року через те, що існування великої кількості органів державного нагляду (контролю) ускладнювало здійснення підприємницької діяльності [7]. Сама по собі така зміна не здатна вплинути на практику без коригування обсягу повноважень в статусних нормативно-правових актах. Тому, вона виявилася декларативною і створила відповідну невизначеність.

Заслугує на увагу ще один термін (ст. 1): «спосіб здійснення державного нагляду (контролю) — процедура здійснення державного нагляду (контролю), визначена законом».

В словниках української мови під способом зазвичай розуміється: певна дія, прийом або система прийомів, яка дає можливість зробити, здійснити що-небудь, досягти чогось; напрям, характер, метод дій. Сформоване правознавцями бачення процедури відображає не прийом, а порядок (послідовність) діяльності. Наприклад, пунктом 21 ст. 4 Митного кодексу передбачається: «митна процедура — зумовлені метою переміщення товарів через митний кордон України сукупність митних формальностей та порядок їх виконання» [8].

Очевидно, наявне поєднання змісту є неузгодженим і, з погляду теорії, повинне бути розмежоване. Крім того, можливо взагалі обійтися без визначення способу здійснення державного нагляду (контролю), оскільки в Законі, після власне статті першої, він згадується лише один раз (ч. 4 ст. 4), де без проблем здатен замінитися словом «процедура».

Варто відмітити особливості поняття третіх осіб. До них відносяться «юридичні та фізичні особи (адвокати, аудиторів, члени громадських організацій та інші), які залучаються суб'єктами господарювання або органами державного нагляду (контролю) в ході здійснення заходів державного нагляду (контролю)» (ст. 1). Як бачимо, до однієї групи включені ті, хто має інтерес щодо результату провадження (адвокати або інші представники — процедурний інтерес) та ті, хто його не має (аудитори, експерти). Це відрізняється від сформованого процесуальними галузями підходу, де рішення по справі завжди впливає на третіх осіб (які заявляють або не заявляють самостійні вимоги на предмет спору), а останні розмежовані із представниками та особами, котрі сприяють розгляду справи. Застосоване Законом тлумачення близьке до приватного права (наприклад, «під третьою особою у зобов'язанні слід розуміти учасника цивільних правовідносин, який не є стороною (боржником або кредитором)» [9, 10]). Однак, регулювання публічної процедури вимагає змін у напрямку диференціації суб'єктів. Можливо, це відбудеться із прийняттям Адміністративно-процедурного кодексу (далі — АПК), котрий, передбачається [10], поширюватиметься на розглядувану діяльність та втілюватиме відповідну організаційну позицію.

1 липня 2010 року до Закону були внесені зміни, згідно із якими стаття 4 доповнена наступним принципом: «наявності одного органу державного нагляду (контролю) у складі центрального органу виконавчої влади». Первинно виникає питання щодо обґрунтованості існування органу в органі. Виходячи з доктринальних досягнень, таке формулювання є досить сумнівним. Структурний підрозділ має похідну компетенцію, не виступає самостійним суб'єктом у відносинах, позбавлений власного казначейського рахунку, тому

не повинен розглядатись як окремий орган. Однак, деякі законодавчі акти зазначають протилежне. В п. 13 Типового положення про міністерство [11] йде мова про **утворення в ньому** колегії, інших постійних або тимчасових консультативних, дорадчих **органів**. Дана норма відтворюється багатьма документами. При її оцінці потрібно врахувати певну особливість, яку продемонструємо на наступному прикладі. П. 11 Положення про Міністерство охорони здоров'я України закріплює, що «у МОЗ України утворюється колегія» [12]. Відомо, прийменник «у» відображає зв'язок розташування в середині або складі чогось. Одночасно, серед підрозділів міністерства [13] колегія не вказується, а розміщена поряд. Тобто, консультативно-дорадчі формування не є структурними частинами ЦОВВ і все-таки можуть розглядатися як самостійні органи. Лише, під час вказівки на них в нормативно-правових актах доцільно використовувати прийменник «при», який більш точно відобразив би наявні організаційні зв'язки. Продовжуючи, відмітимо існування «територіальних органів як структурних підрозділів апарату» міністерства, служби, агентства, інспекції (див. ст. 13 і 21 Закону України «Про центральні органи виконавчої влади» [14]). Тут теж поєднуються не повністю узгоджені терміни «структурний підрозділ» і «орган». Цим сполученням позначаються суб'єкти на місцях, що не являються юридичними особами. Пізнання особливостей їх правового статусу є самостійним питанням і поки-що зайвим, оскільки очевидно, що ні на них, ні на вищерозглянуті допоміжні утворення не спрямовується аналізований принцип. Останній стосується одного органу, котрий здійснює нагляд (контроль) та перебуває у складі ЦОВВ. Враховуючи час створення принципу і наступні зміни в системі виконавчої влади, вважаємо, що в наявному формулюванні він не має прикладного втілення, адже:

- 1) Інспекції, більшість функцій яких контрольно-наглядові, є самостійними ЦОВВ.
- 2) У міністерствах, службах та агентствах існують складові частини (департаменти, управління, відділи, сектори) відповідного призначення, але вони не органи. До того ж, значна частина з них створена для внутрішньовідомчого контролю, тому не стосується сфери дії Закону.

Переконані, принцип призначався урядовим органам державного управління, котрі діяли «у складі міністерства, іншого центрального органу виконавчої влади» [15] і підпорядковувалися йому. Вони ліквідовані 28 березня 2011 року [16] (на виконання п. 4 ст. 7 відомого Указу Президента України від 9 грудня 2010 року № 1085). Тому, розглядувана фундаментальна засада повинна бути усунута або викладена в новій редакції (спрямовуючись на інспекції).

Як зазначалося, ч. 1 ст. 6 Закону закріплює перелік підстав проведення позапланових заходів. Питання викликає лише одна з них: «настання аварії, смерті потерпілого внаслідок нещасного випадку або професійного захворювання, що було пов'язано з діяльністю суб'єкта господарювання». Встановлено дві обставини: аварія та смерть. Друга виникає у зв'язку із нещасним випадком або професійним захворюванням. Якщо в конкретному випадку працівник отримує небезпечну для життя травму і помирає, маємо причинно-наслідковий зв'язок подій. Але ж, вказана причина здатна привести до інших наслідків, що залишилися поза увагою правотворців: каліцтво, втрата працездатності (повна або часткова), відсутність шкоди здоров'ю. Кінцевий результат часто залежить від суб'єктивних факторів: індивідуальний стан особи, швидкість і якість наданої медичної допомоги. Перевірка направлена проти причини та тих порушень загальнообов'язкових правил поведінки (техніки безпеки), що сприяли її виникненню, і не повинна прив'язуватися лише до факту смерті. Може здатися, інші випадки охоплюються поняттям аварії. Закон його не розкриває, а

більшість нормативно-правових актів, де це зроблено, дійсно вказують на «загибель людей», «загрозу життю та здоров'ю» [17]. Але, аварія є явищем техногенного характеру [17], тому відмінна від нещасного випадку, професійного захворювання. Обумовлена останніми шкода здоров'ю, яка не призвела до летального наслідку, формально-юридично залишається поза підставами позапланової перевірки. В даному разі «буква» Закону не відповідає його «духу» (зокрема, встановленому в ст. 3 принципу «пріоритетності безпеки у питаннях життя і здоров'я людини ...»). Вважаємо, норму необхідно доповнити іншими можливими негативними наслідками чи залишити тільки вказівку на події: «настання аварії, нещасного випадку або професійного захворювання ...».

В абз. 5 ч. 9 ст. 7 Закону встановлено таку процедурну дію: «у разі відмови суб'єкта господарювання або уповноваженої ним особи від отримання розпорядчого документа щодо усунення порушень вимог законодавства він направляється в рекомендованим листом, а на копії розпорядчого документа, який залишається в органі державного нагляду (контролю), проставляються відповідний вихідний номер і дата направлення». Дивним є використання **копії**, коли попереднім абзацом зазначеної статті закріплюється, що розпорядчий документ складається в двох **примірниках**, один з яких надається суб'єкту господарювання або уповноваженій ним особі, а інший залишається в органі нагляду (контролю). Копія і примірник (екземпляр [18, 307]) не є тотожними, адже другий за юридичним значенням відповідає оригіналу. Тому, у відповідній ситуації матеріали справи включатимуть обидва документи. Вважаємо, об'єктивна потреба в одному з них відсутня, оскільки інформація про рекомендований лист може бути відображена на примірнику.

Статтею 21 закріплено: «суб'єкт господарювання має право звернутися до відповідного центрального органу виконавчої влади або до суду щодо оскарження рішень органів державного нагляду (контролю). У разі надходження такого звернення суб'єкта господарювання відповідний центральний орган виконавчої влади зобов'язаний розглянути його в установленому законом порядку». Як бачимо, адміністративне оскарження допускається одноразово. Якщо районна державна інспекція сільського господарства видасть індивідуальний правовий акт, перевірку його правомірності компетентний проводити лише ЦОБВ. Відбувається упущення управлінської ланки (держсільгоспінспекцій обласного рівня), звернення до якої дозволило б швидше та з меншими витратами захистити права суб'єкта господарювання. І.О. Картузова та А.Ю. Осадчий відмічають: «скарга розглядається або рішення по справі переглядається органом (посадовою особою), якому безпосередньо підпорядковані орган (посадова особа) чий рішення, дії, бездіяльність оскаржуються» [19, 133]. Подібне правило передбачалося всіма розроблюваними проектами АПК. Воно закріплене законами, до котрих відсилає друге речення статті (встановлюють порядок провадження в ЦОБВ). Це:

а) Закон України «Про звернення громадян» [20]. Згідно з ч. 1 ст. 16: «скарга ... подається у порядку підлеглості вищому органу або посадовій особі ...». Як зазначається в ч. 2 п. 1 типового положення про територіальні органи [21], вони підпорядковані відповідному міністерству, іншому центральному органу виконавчої влади, а територіальні органи нижчого рівня також територіальним органам вищого рівня.

б) спеціальні закони, регламентуючі здійснення окремого виду контролю (зазвичай торкаються лише деяких аспектів процедури оскарження). Наприклад, стаття 43 Закону України «Про забезпечення санітарного на епідемічного благополуччя населення» [22] теж не обмежує обсяг суб'єктів, уповноважених оцінювати

правомірність рішень і дій посадових осіб державної санітарно-епідеміологічної служби, санітарними лікарями центрального рівня.

Використання такого підходу в Законі сформувало б додаткову гарантію захисту від помилкового правозастосування та сприяло б дотриманню принципу системності й узгодженості правотворчості [23, 263].

З точки зору науки, може викликати заперечення часто вживане формулювання «нагляд (контроль)». Ми підтримуємо позицію, що вони не є тотожними засобами забезпечення законності, але зведення їх воєдино саме в даному разі допустиме. Закон регулює основні засади, які для сутнісно близьких нагляду та контролю переважно співпадають. На думку Ю.П. Битяка, їх поєднує єдина мета — забезпечення законності й дисципліни в державному управлінні, форми здійснення роботи — перевірки, витребування звітів, пояснень тощо, обов'язковість вказівок [24, 244].

Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» створювався як рамочний [25]. Судячи із преамбули, запроваджувалося узгоджене правове забезпечення відповідного напрямку державного управління, спільне для окремих його видів. Винятки із сфери дії Закону були встановлені частиною 2 ст. 2. Їх перелік із 2007 року доповнений наглядом (контролем) з питань: дотримання вимог ядерної та радіаційної безпеки (23.06.2009 р.); податкового законодавства, порядку проведення розрахунків, виробництва та обігу спирту, алкогольних напоїв, тютюнових виробів, телекомунікацій, поштового зв'язку, радіочастотного ресурсу (01.06.2010 р.); архітектурно-будівельного контролю та нагляду (29.06.2010 р.); функціонування ринку природного газу (деякі аспекти) (08.07.2010 р.); касових операцій (02.12.2010 р.); цивільної авіації (19.05.2011 р.). Крім того, за вказаний період у Верховній Раді з'явилися (на щастя не втілені) законопроекти, якими планувалося віднести сюди, зокрема: контроль у сфері безпеки дорожнього руху (хоча він і так безпосередньо не стосується господарської діяльності), охорони праці (щодо безпеки), охорони надр та навколишнього природного середовища, раціонального використання природних ресурсів; державний гірничий нагляд; контроль за поводженням із відходами, небезпечними хімічними речовинами, пестицидами, агрохімікатами [26]. Спостерігаємо негативну тенденцію, котра не дозволяє існувати єдиному правовому полю для всіх або переважної більшості видів адміністративного нагляду і контролю у сфері господарської діяльності. У пропозиціях до проекту вилучення державного санітарно-епідеміологічного нагляду, державного контролю якості лікарських засобів, санітарного контролю із сфери дії Закону, Президент України 16 березня 2012 року слушно зауважив, що такий підхід нівелює запроваджену концепцію правового регулювання [27].

Висновок. Закріплення на законодавчому рівні основних засад державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності стало важливим кроком до узгодженого нормативного забезпечення окремих видів відповідних процедур. Однак, реалізація прогресивних демократичних досягнень може бути ускладнена наявними техніко-юридичними недоліками. Двозначність положень, безпідставність звужувального або розширювального їх тлумачення, наявність протиріч у правилах поведінки, існування зайвих процедурних дій та мертвих норм становлять проблеми як наукового, так і прикладного характеру, вирішення яких значно сприятиме одноманітному застосуванню Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності». При цьому, первинним завданням парламенту має стати збереження фундаментальності даного закону, подолання практики обмеження напрямків його впливу на суспільні відносини.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності: Закон України від 5 квітня 2007 р. // Офіційний вісник України. — 2007. — № 44. — Ст. 1771.
2. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 9 квітня 1999 р. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/586-14>
3. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. // Офіційний вісник України. — 2003 — № 11. — Ст. 462.
4. Про Положення про Державну інспекцію України з питань праці: Указ Президента України від 6 квітня 2011 р. // Офіційний вісник Президента України. — 2011. — № 9. — Ст. 539.
5. Положення про управління праці та соціального захисту населення Коломацької районної державної адміністрації: Затв. розпорядженням голови районної державної адміністрації від 25.03.2011 р. № 118. — [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://kolomakrda.gov.ua/krga/119/356.html>
6. Положення про управління праці та соціального захисту населення Любашівської районної державної адміністрації: Затв. Розпорядженням голови районної державної адміністрації від 13.11.2007 р. № 670/Ад-2007. — [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://lybashivka-rda.odessa.gov.ua/Main.aspx?sect=Page&IDPage=41303&id=384>
7. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності». — [Електронний ресурс] — Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb_n/webproc4_1?pf3511=37379
8. Митний кодекс України від 13 березня 2012 р. // Офіційний вісник України. — 2012. — № 32. — Ст. 1175.
9. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: у 2 т. — 3-є вид., перероб. і допов. / за ред. О.В. Дзери (кер. авт. кол.), Н.С. Кузнєцової, В.В. Луця. — К.: Юрінком Інтер, 2008. — Т. II. — с. 1088.
10. Проект Адміністративно-процедурного кодексу України. — [Електронний ресурс] — Режим доступу: http://civic.kmu.gov.ua/civic/control/uk/discussion/ovv/project;jsessionid=24D06C7F4DEF7C98795E611F7AA70E08?project_id=159090
11. Деякі питання організації роботи міністерств, інших центральних органів виконавчої влади: Указ Президента України від 24 грудня 2010 р. // Офіційний вісник України. — 2010. — № 100. — Ст. 3545.
12. Про Положення про Міністерство охорони здоров'я України: Указ Президента України від 13 квітня 2011 р. // Офіційний вісник Президента України. — 2011. — № 12. — Ст. 633.
13. Підрозділи. — [Електронний ресурс] — Режим доступу: http://www.moz.gov.ua/ua/portal/ms_divisions/
14. Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від 17 березня 2011 р. // Відомості Верховної Ради України. — 2011. — № 38. — Ст. 385.
15. Про затвердження Типового положення про урядовий орган державного управління: Постанова Кабінету Міністрів України від 22 лютого 2000 р. (втратила чинність) // Офіційний вісник України. — 2000. — № 8. — Ст. 317.
16. Про ліквідацію урядових органів: Постанова Кабінету Міністрів України від 28 березня 2011 р. / Урядовий кур'єр. — 2011. — № 64.
17. Див. ст. 1: Про правовий режим земель охоронних об'єктів магістральних трубопроводів: Закон України від 17 лютого 2011 р. // Офіційний вісник України. — 2011. — № 22. — Ст. 898.; Про об'єкти підвищеної небезпеки: Закон України від 18 січня 2001 р. // Офіційний вісник України. — 2001. — № 7. — Ст. 268.; Про аварійно-рятувальні служби: Закон України від 14 грудня 1999 р. // Офіційний вісник України. — 2000. — № 1. — Ст. 1.; Про захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру: Закон України від 8 червня 2000 р. // Відомості Верховної Ради України. — 2000. — № 40. — Ст. 337.; та ін.
18. Головащук С.І. Словник-довідник з українського літературного слововживання. — К.: Наук. думка, 2004. — 448 с. — (Словники України).
19. Картузова І.О., Осадчий А.Ю. Адміністративно-процедурне право: навчально-методичний посібник. — Одеса: Юридична література, 2008. — 288 с.

20. Про звернення громадян: Закон України від 2 жовтня 1996 р. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80>

21. Про затвердження Типового положення про територіальні органи міністерства та іншого центрального органу виконавчої влади: Постанова Кабінету Міністрів України від 25 травня 2011 р. // Урядовий кур'єр. — 2011. — № 112.

22. Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення: Закон України від 24 лютого 1994 р. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/4004-12>

23. Кельман М.С., Мурашин О.Г. Загальна теорія держави і права: Підручник. — К.: Кондор, 2006. — 477 с.

24. Адміністративне право України: Підручник / Ю.П. Битяк, В.М. Гаращук, О.В. Дяченко та ін.; За ред. Ю.П. Битяка. — К.: Юрінком Інтер, 2007. — 544 с.

25. Косенко О. Правові аспекти здійснення державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.minjust.gov.ua/0/24659>

26. Результати пошуку законопроектів, зареєстрованих Верховною Радою України. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb_n/webproc2_5_1.jses=10007&num_s=2&num=&date1=&date2=&name_zp=%EE%F1%ED%EE%E2%ED%B3+%E7%E0%F1%E0%E4%E8+%E4%E5%F0%E6%E0%E2%ED%EE%E3%EE+%ED%E0%E3%EB%FF%E4%F3&av_nd=&prof_kom=0&is_gol_kom=on&dep_fr=0&stan_zp=0&date3=&is_zakon=0&n_act=&sub_zak=0&type_doc=1&type_zp=0&vid_zp=0&edition_zp=0&is_urgent=0&ur_rubr=0&out_type=&id=

27. Пропозиції до Закону України «Про внесення зміни до статті 2 Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності». — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb_n/webproc4_1?id=&pf3511=33067

УДК 351.823:349.42:663.2/3

О.Г. Бондар, к.ю.н., доцент, в.о. ректора
Запорізького національного університету

МАЙНОВІ ВІДНОСИНИ ЯК ОБ'ЄКТ ДЕРЖАВНОГО НАГЛЯДУ (КОНТРОЛЮ) ЗА ДОТРИМАННЯМ ПРАВИЛ ВИРОБНИЦТВА ВИНОРОБНОЇ ПРОДУКЦІЇ

В статті розглянуті та проаналізовані майнові відносини у сфері виробництва виноробної продукції як об'єкт державного нагляду (контролю) у сільському господарстві, досліджена роль Державної інспекції сільського господарства України в цих відносинах.

Ключові слова: державний нагляд (контроль) у сільському господарстві України, Державна інспекція сільського господарства України, вино, виноробна продукція.

В статье рассмотрены и проанализированные имущественные отношения в сфере производства винодельческой продукции как объекта государственного надзора в сельском хозяйстве, исследована роль Государственной инспекции сельского хозяйства Украины.

Ключевые слова: государственный надзор (контроль) в сельском хозяйстве Украины, Государственная инспекция сельского хозяйства Украины, вино, винодельческая продукция.

Property relations in the sphere of wine production as an object of state supervision (control) in agriculture have been examined and analyzed; the role of the State Inspection of Agriculture of Ukraine in this type of relations has been researched.

Keywords: state supervision (control) in the agriculture of Ukraine, The State Inspection of Agriculture of Ukraine, wine, wine production.